

”I begynnelsen var livet. . .”

När Ryss Kari fick ersätta barnmorskan

En episod ur farmors rika minnesalbum, med berättar-”klåda”, jämförelser, kommentarer om då och nu. Hennes stående uttryck, när hon vid hög ålder, med glasögonen uppflyttade i pannan, satt och läste dags-tidningarna var: ”Ukk ä a vurti!” Så ock denna dag, läsande stora rubriker om B B:s vara eller inte vara, om barnmorskors funktion i samhället m m

”Ä va int fråga um nå släjkt, då i fick joop Budlass Ann, då o suld få jän kripp, mäss vir va-um i Jesundum å gätätum. — Ita va i mittn åv 1880-tali, å ä add vurti begani. Vir vaum nästan sjoever dan sud i ändam, odär fotjä add feri emat a Soldn fö tä slå. I vaum ju nämst grannär, å i visst att ä va snart tidi o suld föda. Så då i add motji um kvälldn å gart frå mi viktigästa, djick i ati gardn fö tä sjå ätter ännä, — å då add o just fändji krippän!

O låg å kni fråmå yppispisn, da o add je stur mysugryt utå, så kokät fö fullt, å älldå flukkät bark, å kol, å stickor, å skrap åv unggam. — Navälsträndjän add int o gart nå a, så i kringgät mi tä släjt-ir mi någä årstråd å knöjt-åv an, sä tog i knäjävn så låg upå spisälldn å skar åv an min. — I add år då sidu, så däm dantät å mi — å nu e i nästan utå.

— Sjå ättär mysugryton du Kari, säjd o a mi undå för undå, ä va viktigär ä, än krippän å o sjov.

— Ä va bar so upå o tidn. Män i fick då on båti sändji ätt slus fö tä tag-att si litä, då i add dona åv krippen å linda an min ä så brukli va.

— Vänd add däm fö krippkläd upå o tidn då?

— Jo, först så va ä jänn litn fyrkantån linnelapp tä lägg yvir navlan, å sä je navälbind, sä va ä je liti mjok tygslitu, så däm källät fö lillslättn, så sulld vårå i gren, å sä va ä sturslättn, å an sulld go umkringg krippån å el nist deln å väjkas umkringg värt ben, så däm vårt alldelås gämadär. Sä va ä je bred stadugär tygrems, så däm källät fö livä, äld gördältn, min band tä knöjta, ja ä kund va min los band o. Donda nådd frå armolum å nida rovän å sulld åldiop el byltä.

— Vänd add däm upptil då, add däm söma nå stjortor ä?

— Näj, tok, ä va då int nå släjkt ståt då sidu, utan ä va tä lind-in armär sumules, min jätt stjok så djick yvir ryddjän å umkringg armär, sämä föband. Utåmin da tog an jänn sjal äld nån ana fyrkant, så an vek sämä å ävukläd å lagd yvir ärdär, å lagd i kors framyvyr bröstä å knöjtät ijop ä att. — Ä va rasnd noga min o, att beni sulld va ioplindadär, fö däm sulld bi rättär. — Utåni ållt ita va ä tä ta jän stursjal äld nån filt, äld vänd så fanns tä sväp-um, änd frå uppyvyr å nid umkringg fötär, ä va bar ogor, så va framäligär.

— Näj, nå krippkläd sömät däm full int, förrän däm sömät källtn, å ä va sumu mönstär frå ä däm va gryvälkrippär, däss däm sulld byrjä i skåjlam, ja — långt ättär o. Donda va sömadn min jätt liv min ärmär, så ä va snart a tä byt äjt, då unggär add gryvla sund nist deln, äld växa yr.”

Morgonen efter var väl Budlass Anna i lagården och höll på som vanligt, som om ingenting hade hänt.---Det var inte att stå rådlös för någonting förr i världen, antingen det var fråga om födslar eller hädanfärd.

Bälter Kisti

Släjkt — sådant
motji — mjölkat
ätt slus — till slut
rovän — stjärten
framäligär — synliga
kripp — barn
älldå — höll på
gämadär — gömda

sumules — sammaledes
gryväl — krypa
gätätum — vallade
dantät — tråkade, retades
armolum — armhålorna
ärdär — axlarna
donda — den där
begani—hösten